

Контрольні питання для підготовки до іспиту

1. Що таке філософія? Предмет і місце філософії у системі світоглядного знання. Основні функції філософії.
2. Поняття і структура світогляду. Історичні типи світогляду.
3. Антична філософія: особливості, періодизація та значення для формування європейської культури.
4. Досократична філософія (мілетська школа, Геракліт, елеати, піфагореїзм).
5. Атомістичне тлумачення буття в античній філософії (Левкіпп, Демокріт, Епікур).
6. Філософія Сократа. Етичний раціоналізм Сократа.
7. Філософія Платона. Вчення Платона про ідеї.
8. Філософія Аристотеля: основні ідеї та їх вплив на світову філософію.
9. Філософія епохи еллінізму (кініки, скептики, стоїки, епікурійці, неоплатоніки).
10. Головні проблеми середньовічної християнської філософії та основні етапи її розвитку. Полеміка між реалізмом і номіналізмом.
11. Філософське вчення Фоми Аквінського, його концепція «подвійної істини».
12. Гуманістичний характер та основні напрями філософії епохи Відродження. Основні ідеї епохи Реформації.
13. Емпіризм та сенсуалізм Нового часу. Проблема наукового методу, вчення про людину і суспільство (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк, Дж. Берклі).
14. Раціоналізм Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
15. Французький матеріалізм XVIII ст. Вчення про матерію, пізнання, людину і суспільство (К. А. Гельвецій, П. Гольбах, Ж. Ламетрі, Д. Дідро).

16. Філософія епохи Просвітництва. Французьке Просвітництво (Ш. Монтеск'є, Вольтер, Ж. Руссо).
17. Теоретична філософія І. Канта. «Коперніканський переворот» у теорії пізнання.
18. Практична філософія І. Канта: етичні та естетичні ідеї, категоричний імператив.
19. Філософські погляди Й. Фіхте та Й. Шеллінга.
20. Г. Гегель, його філософська система і метод.
21. Філософія Л. Фейєрбаха, її антропологічний характер.
22. Філософія марксизму: передумови виникнення, основні ідеї та їх вплив на світову філософію й соціальну практику.
23. Ірраціоналістичний напрям сучасної філософії (А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер).
24. Екзистенційна філософія, її основні ідеї.
25. Характерні риси та особливості герменевтики.
26. Фрейдизм і неофрейдизм (З. Фрейд, Е. Фромм, К. Юнг, А. Адлер, Г. Маркузе).
27. Позитивізм: характерні риси та основні етапи розвитку.
28. Сучасна релігійна філософія: неотомізм, персоналізм, тейярдизм.
29. Особливості та головні питання філософської культури Київської Русі.
30. Філософія українського Відродження та Просвітництва.
31. Філософські погляди Г. С. Сковороди та їх вплив на розвиток вітчизняної філософії.
32. Українська філософія XIX–XXI століття: основні тенденції та напрями.
33. Філософський зміст категорії буття та його головні форми. Типи онтології.
34. Філософське вчення про матерію. Властивості та структура матерії.

35. Рух як спосіб існування матерії та його форми. Взаємозв'язок основних форм руху.
36. Простір і час як форми існування матерії. Загальні та специфічні властивості простору й часу.
37. Проблема свідомості у філософії. Різноманітність тлумачень проблеми свідомості у класичній і сучасній філософії.
38. Відображення та форми його еволюції. Свідомість як вища форма відображення.
39. Біологічні та соціальні передумови походження свідомості.
40. Свідоме та несвідоме як основні компоненти психіки. Самосвідомість.
41. Структура та функції свідомості.
42. Діалектика: її історичні форми та особливості. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика.
43. Діалектичний принцип загального взаємозв'язку. Види зв'язків та їх характеристика.
44. Діалектичний принцип розвитку. Співвідношення розвитку, змін і руху.
45. Закон єдності і боротьби протилежностей як спосіб розкриття джерел і рушійних сил розвитку.
46. Закон взаємного переходу кількісних і якісних змін як спосіб розкриття внутрішнього механізму розвитку.
47. Закон заперечення заперечення як спосіб розкриття спрямованості розвитку.
48. Категорії діалектики та їх характеристика. Діалектичний характер парних категорій.
49. Метафізична концепція розвитку як класична альтернатива діалектики.
50. Модифікації метафізичної концепції розвитку (догматизм, релятивізм, софістика, еkleктика).
51. Сучасні філософські вчення про розвиток (негативна діалектика, «трагічна» діалектика, синергетика).

52. Пізнання як предмет філософського аналізу. Сутність та структура пізнавального процесу.
53. Сутність агностицизму та його історичні форми.
54. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу. Поняття практики. Форми і рівні практичної діяльності. Функції практики.
55. Форми чуттєвого пізнання та взаємозв'язок між ними.
56. Раціональне пізнання, його особливості та форми.
57. Проблема істини, види істини. Істина і хибність (помилковість). Критерії істини.
58. Наукове пізнання, його структура та рівні.
59. Поняття методу. Класифікація методів наукового пізнання та їх характеристика.
60. Логіка наукового дослідження та його етапи (факт, проблема, гіпотеза, доказ, теорія).
61. Філософія суспільства. Розвиток поглядів на суспільство в історії філософії.
62. Сучасні концепції суспільного розвитку: концепція постіндустріального суспільства.
63. Сучасні концепції суспільного розвитку: концепція інформаційного суспільства.
64. Сучасні концепції суспільного розвитку: концепція індивідуалізованого суспільства.
65. Сучасні концепції суспільного розвитку: концепція неопатримоніального суспільства.
66. Суспільство як система. Соціальна структура суспільства та її елементи.
67. Поняття соціального інституту. Різновиди соціальних інститутів та їх характеристика.
68. Діяльність як специфічний засіб існування соціального. Основні елементи та сфери соціальної діяльності.

69. Сфери (підсистеми) суспільного життя (економічна, духовна, політична, соціальна).
70. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії.
71. Проблема розвитку суспільства і динаміки соціальних процесів.
72. Проблема людини в історії філософської думки.
73. Основні концепції походження людини (космічна, релігійна, еволюційна).
74. Основні концепції сутності людини (біологізаторські, соціологізаторські, спірітуалістичні).
75. Антропосоціогенез, його сутність і комплексний характер.
76. Проблема сенсу життя людини. Основні способи обґрунтування сенсу життя.
77. Зміст понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Поняття статусу й ролі.
78. Особистість як соціальна характеристика людини, її внутрішня структура, детермінуючі фактори. Типологія особистостей.
79. Проблема свободи і відповідальності людини, їх взаємна обумовленість.
80. Історичні типи взаємовідносин людини і суспільства.
81. Духовне життя суспільства: поняття, сутність, структура.
82. Суспільна свідомість та її структура. Рівні суспільної свідомості. Суспільна психологія та суспільна ідеологія.
83. Форми суспільної свідомості, критерії їх розрізнення і взаємодія.
84. Культура як специфічна соціальна реальність. Структура та функції культури.
85. Східна й західна моделі культури, їх характерні риси, відмінності і взаємовпливи.
86. Предмет, структура та функції філософії історії.

87. Сучасні напрями філософії історії (онтологічний, гносеологічний, аксіологічний, технократичний).
88. Формаційний підхід до розуміння історії як варіант моністичного тлумачення історичного процесу.
89. Цивілізаційний підхід до розуміння історії. Концепції локальних цивілізацій (М. Данилевський, О. Шпенглер, П. Сорокін): сутність та особливості.
90. Проблема сенсу історії (К. Ясперс, Ф. Фукуяма).